

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS.

Knaar de Stad. s12
Franco per post s14

(Verschijnende

DIENRE VERUM QUID VETAT?
Lapden, ojs lirkak jin asgired oritel - Hoariss.
mundai abaglar uob nuy nuy sylvosst rodinooob 02
driemaal in de week, Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

ADVERTENTIEN

15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

De voordrachten van wet op het stem- en kiesregt.

De minister van binnenlandsche zaken heeft bij de kamer ingediend, en deze heeft voorloopig onderzocht, eenige ontwerpen van wet, die het stem- en kiesregt trachten te brengen in verband met de grondwet, zoo als dezelve in het jaar 1840 is verkondigd.

Er is, in de afdeelingen der kamer en door sommige dagbladen het denkbeeld geoppert, dat men dezelve niet moest onderzoeken, omdat men eene herziening der grondwet met een nieuw kies-stelsel wil.

Wat de leden der kamer aangaat die zich aan die opinie aansluiten, dezen begaan eene groote inkonsequentie, behalve dat zij zich schuldig maken aan onvoorzigtigen overmoed.

Indien er iets is dat veel invloed uitoefent op de werkzaamheden der kamer en op derzelver gevolgen, dan is het ongetwijfeld haar reglement van orde. Zeer zeker zal dat reglement bij eene grondwets-herziening eene geheele omverwerping ondergaan.

Is er een oppositie-lid in de tweede kamer die twijfelt?

En toch is hij niet een lid geweest onder al die oppositie-leden der tweede kamer, die er zwaargheid in heeft gevonden, om nu nog dat reglement te herzien, ofschoon men eene nieuwe grondwet, en daarmede eene omverwerping van het reglement verwacht.

Is het dan niet eene groote inkonsequentie de wetten van stem en kiesregt niet te willen onderzoeken, omdat men bij eene grondwets-herziening een nieuw stelsel van verkiezingen hoort te zien invoeren?

Men zegge niet dat een kies-stelsel eene zaak is van eenig meer gewigt, en dat men hetzelfde niet als een reglement van orde ieder jaar kan hernieuwen.

Wat wij zeggen niet dat het vooruitzicht op een afwijzing eene reden kan zijn om de voorgedragene wetten te verwerpen, en dat die verwerping misschien geen middel kan zijn om de herziening te bespoedigen, maar men moet altijd beginnen met te onderzoeken wat men heeft aangeboden. Wij weten niet dat aannemen en onderzoeken synoniem zijn.

Men zal voorgevoerd dat het reglement van orde, dat het nu is, mede kan worden aangenomen om eene herziening der grondwet te vergemakkelijken. Wij zullen antwoorden dat

het onderzoeken der stem- en kiesregt een aanleiding kan geven, om in de kamers door onderlinge debatten, meer eenheid te brengen in een punt, waarover zoo groot verschil bestaat van gevoelens.

Is die wet niet eene natuurlijke gelegenheid om het stemregt *au fond* te behandelen?

Kan en moet het niet hoogst nuttig zijn, dat men nu reeds door een grondig onderzoek der aanhangige wetten, den weg voorbereidt, om eenmaal tot een beter kies-stelsel, tot regtstreeksche verkiezingen te komen?

Zouden de oppositie-leden, zij vooral onder hen die invloed en talent bezitten, door eene ernstige discussie niet veel kunnen bijdragen, om van nu af vooroordeelen weg te nemen die onder hünne medeleden mogten bestaan. Zouden zij niet bij magte zijn aan te toonen, dat onze grondwet, zooals zij daar ligt, spoel een goed, reglementig populair stelsel kan mogelijk maken? Zouden zij ook daaruit niet overtuigend kunnen bewijzen, dat eene herziening der grondwet noodzakelijk en onvermijdelijk is?

Welnu in plaats daarvan keert men den rug; en men acht het beneden zich te treden in een onderzoek, dat grondwettig is voorgeschreven.

Meent men alzo, door zich een hoogen toon aan te matigen, dat men zich zelve en de zaak welke men verdedigt eer aandoet?

En sinds wanneer is het mogelijk geworden dat men lauweren verdient met het slagveld te verlaten? De voorzigtigheid gebiedt soms den vijand eenen strijd te weigeren, die met ongelijke wapenen gevoerd wordt; maar is het voorzigtigheid, dat men den vijand klein acht, en dat men hem meester laat van het strijdpark, als men het in handen heeft hem het voordeel te bestrijden?

Hoe meer wij die handelwijze der oppositie-leden overwegen, hoe meer wij inzien, dat hunne weigering, om aan de beraadslagingen onder wetten van stem- en kiesregt deel te nemen, op zich zelve bespottelijk, der goede zaak nadeelig is.

Wij hebben het meermalen betreurd, dat de oppositie onze tweede kamer zoo dikwerf eene notaanmerking die noch met hare hardigheid, noch met de belangen die zij voorgeeft te verdedigen, strookt.

Voor het grootst gedeelte lost zulke op-

positie zich op in een ijdele parade, welke geen ander resultaat er voor sommigen eene andere strekking hebben kan, dan zich bij de bevolking eenen populären naam te bezorgen.

Men neemt den schijn aan van moed aan den dag te leggen, en men verwaadt eigenlijk slechts zwakheid.

Dat is gebleken bij de beraadslagingen over het adres, toen men eene onwillige regering door schoone woorden trachtte te paaijen, en terugdeinsde voor een besluit dat men genomen had.

Dat is gebleken in de voordragt van het ontwerp van herziening, dat zeker moet mislukken, omdat men geen nieuw ministerie durft vorderen.

Dat is gebleken eindelijk in de behandeling der kieswetten aan welke men zich onttrekt, terwijl men de gelegenheid verwaarloost om een beter kies-stelsel van nu af voor te bereiden en te verdedigen.

Men gaat gelijk Achilles in zijne tent zitten prailen, en geeft den vijand inmiddels alle gelegenheid om eene wisse zegepraal te behalen.

Het is waarlijk dapper en behendig!

ITALIE

De jongste berigten uit Rome stellen de ziekte van den eerwaarden pater de Géramb als minder bedenkelijk voor.

Moge het der Voorzienigheid behagen den beroemden en eerbiedwaardigen trappist aan de godsdienst en aan de wetenschap weder te geven!

—Al de advokaten zijn te Rome in den rouw wegens het overlijden van den prins Francesco di Massino, een liefhebber van processen, zoo als er welligt nimmer vóór hem is geweest of na hem komen zal. Hij is den 14 december II. in den ouderdom van 71 jaren overleden, hebbende nog aan den gang 700 processen, meest alle over nictigheden en in alle welke hij de eischer was. Zijn erfgenamen hebben besloten er geen enkel van voort te zetten.

CHINA EN INDIE

De berigten uit China met de laatste maal in Engeland aangebragt, loopen op 10 oktober en die uit Indië tot den 2 december. De Vereingde Staten van hardsels traktaat met China gesloten en verwacht men algemeen dat ook eertlang een dergelijk verdrag tusschen Frankrijk en China zou tot stand komen. De medwe gouverneur-generaal sir H. Harning voldoet, naar luid van deze berigten, aan de te aanzien gekoesterde verwachting. Hij volgt eene vredelievende staatkunde en heeft tot nu toe zich bijna uitsluitend met maatregelen van inwendig

bestuur bezig gehouden. Daartoe behoort eene door hem uitgevaardigde verordening omtrent het onderwijs, die de strekking heeft, om te zorgen, dat voor de ambtsbetrekkingen, die in Hindostan aan inlanders worden toegekend, in het vervolg alleen de zoonen en opvoedelingen van de bestaande scholen een zekere mate van beschaving hebben erlangd en de noodzakelijkste kundigheden bezitten. In het nieuw veroverd landschap Sind en in het naburig rijk van Lahore heerscht eene gewenschte rust. Alleen voeren de Engelschen thans oorlog tegen bergbewoners in het zuidelijk deel van het land der Maratten, die aan den rajah van Golapore onderwerpen, doch tegen dezen minderjarigen vorst (een zogenaamd bondgenoot der Engelschen) in opstand gekomen zijn. Eenige forten in die streken zijn stormenderhand door de Britsche troepen veroverd.

AMERIKA

Ter beurze van Parijs verhaalde men als iets stelligs, dat geheel Mexico in opstand of Santa Anna op de vlucht was. Men sprak ook van eene gezamenlijke interventie van Engeland en Frankrijk om de geschillen tusschen Mexico en Noord-Amerika te beslechten.

— Uit Rio-Grande wordt dd. 10 oct. gemeld, dat Buenos Ayros den oorlog verklaard heeft aan Brazilië, welk laatst gouvernement dienszinszins zijne troepen vereenigde en andere voorbereidingen maakte.

ENGBLAND

Men verzekert dat het bezoek van de koningin en prins Albert aan den hertog van Wellington, op Strathfieldsaye, den 20 dezer plaats hebben en drie dagen duren zal.

— De generaal majoor sir W. Nott, die zich in de laatste jaren vooral beroemd heeft gemaakt door het redden der Engelsche troepen uit de moeilijkheden, waarin zij in Afghanistan geraakt waren, door zijne wel geslaagde pogingen tot het losmaken der krijgsgevangenen Engelschen, en door den veiligen en eervollen terugtocht naar het Indisch grondgebied, is den 1 dezer te Carmarthen overleden, ten gevolge eener ongesteldheid aan het hart, wier beginselen zijne wederkomst in het vaderland reeds verhaast hadden, en die in een toenemend verval van krachten is overgegaan.

Deze dappere en tevens voorzichtige krijgsman was, volgens sommigen, ten jare 1780, volgens anderen in 1782 geboren; in 1798 als vrijwilliger in dienst getreden en kort daarop naar Indië vertrokken, alwaar hij den rang van majoor verwierf, en bij latere togten, eerst tot dien van kolonel, daarna tot dien van generaal-majoor opklom. Tot loon zijner laatste krijgsverrichtingen benoemde de koningin hem tot grootkruis der militaire Bath-orde.

— Men spreekt van een bezoek van H. M. en prins Albert aan het hof van Saxon Coburg, in den loop van den aanstaanden zomer.

— De belasting op de inkomsten, in come tax is slechts voor 3 jaar daargesteld geworden; in de zitting van dit jaar zal het parlement bij gevolg te beslissen hebben, of zij al of niet voor een nieuw tijdvak van kracht zal blijven. Wij gelooven, zegt te dier zake het dagblad de Sun, dat sir Robert Peel te veel middelen ter zijner beschikking heeft, om de verlenging van zulke hatelijke belasting vooral in vredetijd niet te stellen.

— Gedurende het afgelopen jaar hebben er te Londen 926 branden plaats gehad.

— De twisten tusschen den anglikaanschen bisschop van Exeter en een groot deel zijner leken of onderhoorige geestelijken blijven voortduren. Op eene volksvergadering, over deze zaak te Exeter gehouden, en waarbij 2000 personen tegenwoordig waren, is eenstemmig besloten om zich tot de koningin als hoofd der kerk te wenden en eene herziening der kerkelijke voorschriften te verzoeken.

SPANJE

Aan de ontzendingen uit de provincie Logrono en Huesca heeft de koningin amnestie verleend.

Het schijnt dat de Marokanen zijn tegen de regering van hunne overne en gesloten verdrag verloten. Aan de kamer der geëerde in zijn zitting van den 28 december officieel kennis gegeven van het door den markies van Villuna en zestien ander gedeputeerden aangeboden ootslag. Op de daerop volgende vergadering heeft de raads-president betuigd, dat de regering dit onverwacht besluit met diep leedwezen had vernomen.

— Latere berichten uit Madrid zijn gedagteekend 29 december. Dezelve zijn van den volgenden inhoud:

De zittingen der korten zijn op den 2 januarij verdaagd.

Die schorsing, op een oogenblik dat algemeen de voorlegging van het budget door den heer Mon werd verwacht, had grootelijks bevreemding gewekt en zelfs aanleiding tot eenige twijfeling omtrent de voortdoring van het kabinet gegeven. reeds werden de oude geruchten nopens eene verandering van ministerie weder opgewarmd, en het houden van een kabinetraad zette aan die geruchten een schijnbaar gewigt bij. Wij kunnen verzekeren, dat er voor dit geruchten niet de minste grond bestaat. De schorsing der zittingen en hare verdaging tot 2 jan. hebben voornamelijk tot beweegreden, eenige dringend noodwendige herstellingen, die aan het inwendige der zaal, in welke de kamer der gedeputeerden vergadert, moeten volvoerd worden.

Het ministerie verlangt geheel volstaffig de discussie bij te wohen die aanstaanden maandag in den senaat moet plaats hebben, over het artikel betreffende de erfelijkheid van het pairschap; het ministerie wil insgelijks, in groot compleet, bij de discussie over de wet betreffende de eeredienst en de geestelijkheid tegenwoordig te zijn. Rust en orde heersehen algemeen en schijnen op vasten voet hersteld te zijn. De amnestien, die elkander opvolgen, en tevens van de kracht der regering blij dragen, stemmen de gemooderen des volks gunstig voor het ministerie; men waardeert die handelingen van toegevendheid; zoo kort nadat de opstand was uitgebroken.

FRANKRIJK

Bij gelegenheid van het nieuw jaar is, gelijk jaarlijks geschiedt, eene groote menigte toespraken en gelukwenschingen tot den koning gericht.

Al die aanspraken hebbten iets bijzonder mededenswaardig. Alleen heeft men opgemerkt, dat de redevoering van den president Seuzet, die den koning uit naam van de kamer der afgevaardigden heeft toegesproken, zich door ongewone hartelijkheid onderscheidde.

De koning heeft, zichtbaar aangedaan, daarop het volgend antwoord gegeven:

„Het zou mij mogelijk vallen al de gevoelens uittebrengen, die in mijn hart door de bruisende kende woorden, welke ik zoo even heb gehoord, zijn opgewekt. Voor alles moet ik u betuigen hoe trotsch ik ben op de ontvangst, die Frankrijk aan mijne zonen heeft geschonken, en hoe streeklend het voor mij is, een nieuw onderpand daarvan van de zijde der kamer der afgevaardigden te ontvangen. Ik acht mij gelukkig, dat ik koning gestude heb mogen leven, en dat mijn zonen met kracht terende blijken, van toewijding aan het vaderland te zien geven. Het is, na de vrede verkraken die ik heb ondervonden, voor mij een zoete troost te hooren, dat de mij overgebleven zonen zoo waardiglijk door het nationaal gewet op prijs worden gesteld. — Nimmer was de vrede vaster gevestigd dan op dit oogenblik, en zoo wij in den loop des jaars verplicht zijn geweest, om, tot het

afkeeren eener onregtvaardige aanranding, tot de kracht der wapenen de toezicht te wend, is de snelheid waarmede de vijandelijkheden ten einde zijn gebragt een nieuw onderpand voor de duurzaamheid der vrede geworden. Het paus, gelijk hij zoo heeft gezegd, dat de voortgang der beschaving, om tusschen twee groote volken, zoo waardig om elkander te achten, de laatste sporen dier aloude verbittering uit te wisschen, die zoo dikwijls den oorlogsfakkel ontstoken en zoo veel rampen veroorzaakt heeft, om in plaats daarvan die wederkerige welwillendheid te doen geboren worden, die aan beide de natiën het gemeenschappelijk genot van de weldaden des vredes zal verzekeren. Gedurende mijn bezoek aan de koningin van Engeland ben ik door betuigingen van zulke gevoelens als omringd geweest, en heb ik gelegenheid gehad om mij te verzekeren, dat de voordeelen dier gelukkige overeenstemming, die thans tusschen de beide regeringen bestaat, er zeer en met juistheid op prijs worden gesteld. — Wij, de koningin en ik, zijn zeer gevoelig voor uwe gelukwenschen met het uwe van wijnen welbeminden zoon, den koning van Aumale: dat gelukkig echtverbond heeft mij reeds zeer dierbare banden nog nauwer toegehaald. — Ik dank u voor de medewerking, die van uwe zijde heb ontvangen voor het volbringen van dat werk der orde en der vrijheid, waarvan Frankrijk thans de vruchten geniet, en ik zal altijd met hart en ziel het mijne toeblijven tot alles, wat het geluk, den voorspoed en den roem van Frankrijk bevorderen kan.”

De konings antwoord op de toespraak van mpr. den aartsbisschop van Parijs was van den volgenden inhoud:

„Ik dank u voor de gelukwenschen, welke gij mij voor Frankrijk, voor mijn gezin en voor mijn aanbiedt. Mijn jongste zonen hebben, even als hunne oudere broeders, hun vaderland wel gediend, en de voorzichtigheid heeft hunnen roem genoegend.

„Ik vereenig mij met de wenschen welke gij vormt. Het zal steeds mijn geluk en tegelijktijd mijn pligt wezen, om mede te werken, dat de goede onder ons geëerd en geëerd wordt, dat de het zeker middel om de zegeningen des Hemels over Frankrijk te trekken.”

— Tot leden der kommissie welke met het ontwerp van het adres op de troonrede is belast, zijn verkozen: de heeren de Peyramont, d'Angeville, Felix Hea, de Ra Tournelle, Murat de Mont, de maarschalk Sébastiani, Hebert, de Maistre, de Gauthier de Rumilly. De zedenrechtsgenieten behooren tot de ministeriële, de twee laatste tot de oppositie-partij.

— Het schijnt thans uitgemaakt, dat de heer Janvier, een intieme vriend van den heer Guizot, het portefeuille van openbaar onderwijs in de plaats van den heer Villumin zal aanvaarden.

— Men verhaalt dat het kabinet Besotien heeft dadende in de stemming over het adres, dat wet op het middelbaar onderwijs in te trekken.

(Korrespondent)

— Nadat de kontre-admiraal Dumont-Thouars in deze hoofdstad was aangekomen, heeft hij een dagblad dat hij bevel bekomen had zich naar Versailles te verwijderen, verwaart de koning van marine hem gevolgd met zijn gevolg. Hij heeft thans onwaarschijnlijk te zijn, dat de koning den kontre-admiraal met het ministerie van marine ontvangen, en de prins van Joinville hem op het paleis der Tuilerien bij zich toegelaten heeft. Men wil dat de heer Dumont-Thouars een minsten toorn heeft tegen de kamer der afgevaardigden door het inbrengen van een adres over de middelen van het onderwijs.

— De stemming van den groot delaruy die naar Afrika toegericht, is de grenzen tusschen de Franche bezittingen in Afrika en Marokko nader te bepalen.

Ziehier het te Parijs den 4 dezer bekend gemaakte bulletin nopens den toestand van den heer Villermain.

De dag van gisteren is zonder toevallen voorbij gegaan. De ziele heeft den nacht goed doorgebracht. Heden ochtend duurt die beterschap voort.

geteekend: LEURET.

Algemeen wordt verzekerd, dat de titel van graaf van mgr. Affre, aartsbisschop van Parijs, is aangeboden geworden. Men voegt er bij dat mgr. Affre dit aanbod heeft van de hand gewezen.

(Korrespond.)

NEDERLAND

'S BOSCH, 8 januarij. De staatsraad gouverneur van Vriesland is bij koninklijk besluit gemagtigd, om de staten dier provincie tusschen den 16 en 20 dezer buitengewoon bijeen te roepen, ten einde, onder andere over de aanvulling der vakature in de tweede kamer der staten-generaal, ontstaan door het overlijden van den heer mr. T. S. Tromp.

- Volgens de jongste rivierberigten van gisteren, was er in de gesteldheid der rivieren geene belangrijke verandering gekomen. Het ijs, hetwelk op de in ons vorig berigt vermelde plaatsen nog vast zat, nam door den doof en stroom allengs af, terwijl het water doorgaand vallend bleef, beschouwende men dezen loop der zaken als gunstige vooruitzichten opleyende.

(St. Ct.)

De advocaat van justitie bij de arrondissementen regtbank te Nijmegen heeft zich voorzien in hooger beroep van het vonnis door gezegde regtbank den 28 dec. gewezen, in de zaak van het o. m. tegen Petrus van de Valoky leverzetter, bij welk vonnis genoemde persoon is veroordeeld van de aanklagt wegens lastering eener openbare autoriteit, door hem als schrijver van het bekend gekrimineerd artikel in de *Bataaf*, zultende zijn gepreerd.

- Als eene huldage omtrent de snelle beweging der roedhaatsenrijders, hield men in de *Provinciale Friessche Courant*, dat drie hielden op den twedden Kersdag, al de steden van Vriesland op schaatsen hebben bezocht. Zij namen daarbij hunnen koers van Sneek over IJlat, Sloten, Stavoren, Hindeloopen, Workum, Bolsward, Harlingen, Franeker, Leeuwarden naar Dokkum en vervolgens van Dokkum naar Leeuwarden naar Sneek terug, hebbende daarbij op een dag eene distantie afgelegd van 361 uren.

'S HAGE, 6 jan. Men zegt dat de garnizoensverandering van de artillerie, welke in mei aanstaande moet plaats hebben, zich alleen bepalen zal tot de verwisseling tusschen de te Bredrecht en te Vlissingen gedetacheerde kompanien.

ROTTERDAM, 6 januarij. Den nacht omstreeks twee ure is alhier een hevige brand uitgebarsten, aan den Visschersdijk, over de beurs, bij den art. blikslager Kempnaer, welk geheele pand, waaraan het bovenst gedeelte door den heer medicus doctor Führi, met diens bejaarde moeder en verder gezin bewoond werd, weldra eene proef eder vlammen is geworden, terwijl de bewoners weinig meer dan het leven hebben kunnen behouden. De brand sloeg, in die zeer enge straat, weldra naar de overzijde over en tastte der woonhuizen aan, welke tegen het beursgebouw aangebouwd zijn, en wel dat van den heer van Dijk, hebedonfabrikant, hetwelk insgelijks spoedig was uitgebrand. Nagenoeg hetzelfde lot heeft, ter linkerzijde van het huis waar de brand ontstaan was, het meubel-wagazijn van den heer Nutweg getroffen, terwijl het huis ter rechterzijde nadeel in weinig maar, niet zoo zwaar geleden heeft. Het is het achterst gedeelte van het woonhuis van den heer Hoogwerff, als mede van de beurs, tot berging van kaas ge-

bezigd, en welks ingang aan het Westnieuwland is zwaar beschadigd.

Deze ramp, hoe vreeslijk reeds in hare gevolgen, had ligtelijk eene nog meer geduchte uitgebreidheid kunnen hebben, daar zij ook het schoone beursgebouw van zoo nabij bedreigde, dat reeds de nok en lijst aan de noordzijde gedurende eenige oogenblikken vlam hadden gevat, terwijl aan den anderen kant het kerkgebouw der reconstitueerde gemeente en de overige huizen aan genoemd einde van het Westnieuwland groot gevaar geloopen hebben. Aan de wel bestaarde middelen tot brandweer is, onder den zegen der Voorzichtigheid het zoo spoedig stuiten der verwoesting te danken. Ten vier ure ongeveer was men den brand meester. Persoonlijke ongelukken heeft men niet te betreuren.

GORINCHEM, 6 jan. Nadat den 1n dezer een detachement kanonniërs van hier naar Wamsum vertrokken was, om aldaar 1000 pond kruid aan de minours over te geven, ten einde den ijsdam aldaar te doen springen, heeft zich gisteren ochtend weder een detachement met hetzelfde doel derwaarts begeven. Ook is hier geschut op den wal gebragt tot het doen van seinschoten, bij het losgaan van de rivier; terwijl ook bereide detachementen kanonniërs met hetzelfde oogmerk naar Gulemborg, Schoonhoven en Vianen vertrokken zijn. Het ijs op de Merwede, nabij deze stad, is evenwel nog zoo sterk, dat er gisteren nog geladen karren hebben overgereden.

M e u g e l w e r k.

Een woord over de woelingen der Dominikantie in Nederland.

De la religion le prétexte ordinaire fut un volé honorable à cet égard mystère.

Men heeft sinds eenigen tijd zoo veel gesproken over de woelingen der K. geestelijkheid, dat men bijna traachtens ook wel eens een woord over de woelingen hunner tegenstanders spreken mag.

Verdiend het den naam van woeling, als men zich verdedigt tegen den vuigen laster; — moet het woeling heeten, als men op regtmatige wegen het rijk van waarheid en deugd uitbreidt; — is het woeling, als men regten inroept en vrijheden door de grondwet gewaarborgd; — is het woeling eindelijk als men zich niet wil laten vertrappen, verguizen, beheerschen; — als men eene gelijkheid vraagt voor de wet, die tot dusverre in ons land niet bestond dan op het papier; — ja, dan zijn er onder de K. geestelijken woelgeesten, dan is ook schrijver dezes er een; want tot aan zijn laatsten adem, zal hij zijne stem verheffen tegen laster en onregtvaardigheden, tegen dwingelandij en overheersching.

Sinds de afscheuring van België, schijnt onder eenige protestanten de hoop verlevendigd te zijn op de herstelling van het oude Israël à la Calvin. In het verschiep zagen zij, van die talrijke en lastige Katholijke broeders ontdaan, wederom die gelukkige dagen, van welke Oedenrode's Cicero zegt, dat in deselve ter naauwernood een Katholijk op dezen bodem geduld werd. Langzamerhand zoude men zonder schokken verre gekomen zijn. Doch er zijn van die omstandigheden, geheel buiten alle menschelijke berekening, die lang beraamde en geheim gehouden plannen op eens verijdelen. De wijste vorst der aarde kon gelijk Salomo, op zijnen ouden dag, eene dwaasheid begaan! Hoe welsprekend werd dit voorbeeld ook ontwikkeld, men wil zelfs, in tegenwoordigheid van den vorst! Genoeg, koning Willem I wilde trouwen, en o hartzeer zijne keuze is op eene Belgische Katholijke dame gevallen. Wat meer is: er werd over een konkordaat

gesproken en wie weet niet wat een konkordaat is? Nog niet genoeg: de Katholijken eischen luide en openbaar eene verandering in het schoolwezen. Zij verklaren even als de Belgen, (hatelijker gedaachten!) dat zij hunne kinderen niet langer willen laten verknorpen door eene faktie, welke er blijkbaar op uit is, om hen van het geloof te berooven. — En hoe zoude men nu met een konkordaat, met eene Katholijke koningin en tegelijk beroofd van den gewonen invloed op het onderwijs, de zalige tijden van voorheen terug te roepen?

Men zag het in: de tijd om in het verborgen te arbeiden was voorbij; — de mom werd afgelegd, de oorlog verklaard! Allerwege stonden moedige kampvechters op om Rome te bestoken: de woede was verschrikkelijk, ja scheen nu en dan in volstagen razernij te ontaarden. — In de hoofdstad dea rijks organiseert zich eene keurbande, die geregeld eens ter week een uitval waagt, en, ziedaar, Willem I wil liever trouwen dan regeren, het konkordaat blijft en portefeuille, alleen ten opzichte van het onderwijs lijden zij een onbeduidend verlies! — Maar zou de dominokratie eenig verlies dulden? Zij, die de bloem der natie vertegenwoordigt, zoude voor ultramontanen terug deinken! Wie dit zou wanen, kent haar niet. Haar strijd tegen de Kath. Kerk duurt voort en wordt steeds woedender.

Met het oog op deze rampzalige woelingen, welke dreigend worden en misschien naamlooze jammeren aan ons vaderland voorbereiden, vragen wij aan elken waarheidlievend landgenoot, die zich door geen sekte-geest laat verblinden noch opwinden, of de wijze, op welke de dominokratie de Kath. Kerk aanvalt, getuigt, dat zij door zucht naar waarheid gedreven, enkel menschen geluk beoogt, — of zij den geest van Christus ademt?

De liefde gebiedt ons zoolang mogelijk onzen naasten van de meest gunstige zijde te beoordeelen; soms echter wordt eene gunstige beoordeeling onmogelijk: — men kan zijne overtuiging geen geweld aandoen, en als daadzaken spreken en beoelungen openbaar maken, die men gaarne niet verondersteld had, vindt de liefde geen uitweg meer. — Men kan met regt aannemen, dat onder onze protestantsche landgenooten, vooral onder de afgescheidenen, menschen gevonden worden, die door vooroordeelen beneveld, eenen Katholijk met medelijden beschouwen. Het zijn van die menschen van bekrompen denkbeelden, welke nooit de grenzen van ons klein rijkje overschreden en nooit iets anders gelezen hebben, dan die echt nationale geschriften, die met de schandelijkste lasteringen te onzen opzichte vervuld zijn. Dat deze ons haten, is wel niet christelijk, maar dat zij van hunne begrippen uitgaande, bezorgd zijn, dat de Katholijken hun zielen zouden ontrooven, kan men niet laken. Immers, zij achten ons zoo ongelukkig!

Doch kan men met redelijkheid datzelfde denken van die heeren, welke in het publiek de dominokratie vertegenwoordigen, — van die generaals, die in den strijd de bewegingen bestieren? Moeten en kunnen wij Katholijken aannemen, dat die heeren, welke ons b. v. verwijten, dat wij beelden aanbieden, dat bij ons voor geld vergiffenis van zonden te koop is, — dat Rome aan de protestanten in Nederland hunne schatten wil ontrooven 1), dat Rome Nederland tributair wil maken van den Kerkelijken staat 2); dat voor ons Katholijken de bijbel een gesloten boek is; dat wij afhangen van de feilbare uitspraak eens priesters, enz. — moeten wij — kunnen wij aannemen, dat deze heeren zelve gelooven, wat zij schrijven? Ik kan het niet.... ik aarzel het niet openbaar te schrijven en zoude ook niet vreezen mijn naam te noemen, zoo deze iets tot de zaak afdoet ik zoude het

1) Utdrukking van Busch.

2) Met bevreemding, las ik onlangs deze utdrukking in een ingezonden artikel der *Arnhemse Courant*.

